

AKTION BLAU – MODRÁ AKCE

VYLEPŠENÍ
STRUKTURY
VODNÍHO TOKU

Přírodě blízký vývoj vodního toku,
renaturace niv, zadržení povodní, požadavek obecného blaha

Přírodě blízký stav – rok 2004

MODRÁ AKCE – „Rozvoj vodních toků v oblasti Porýní –Falce“ –odstartovala v roce 1994. Jejím programem je **navrácení toků do přírodě blízkého stavu**, zvláště pak posílení hospodářských cílů Rámcové směrnice vod (RSV) a realizace povodňových plánů. Aby mohlo být dosaženo „dobrého ekologického stavu vod“, s důrazem na vylepšení morfologie vodních toků, jsou hlavními body projektu MODRÁ AKCE **renaturace, vývoj vodního toku a jeho ekologická funkce**. Tento projekt probíhá v celé spolkové zemi Porýní-Falce a zapojují se do něj nejen orgány státní správy, ale i celé obce, či jednotliví obyvatelé. Příkladem jsou tzv. „patronáty nad potoky“.

Oblast

Povodí a spolková země: Rýn; Porýní-Falce

Dotčené území: oblast Mosela/Saar, horní, střední a dolní Rýn

Těleso vodního toku: veškeré vodstvo – stojaté i tekoucí – o celkové délce asi 15 000 km

Zařazení v systému hodnocení očekávaných výsledků podle RSV: pravděpodobné dosažení cíle je u 164 povrchových vodních těles, u 154 útvarů je dosažení cíle nepravděpodobné – např. u těles s horší kvalitou vody, či strukturou toku

Indikativní ukazatelé zatížení a dopadů (RSV): silně pozmeněné řeky, nízká členitost koryt, nedostačující průchodnost toků pro vodní organismy, špatné přizpůsobení se povodňovým průtokům

Podnět

Během uplynulých desetiletí proběhla úprava řek a niv za účelem zlepšit využitelnost těchto ploch. Napřimění, prodloužení, či prohloubení toků vedlo k závažnému narušení vodního ekosystému. Narušené vodní systémy se projevují zvýšenou hloubkovou erozí, narušeným koloběhem látek a zhoršeným průběhem povodní. Takový vývoj se neslučoval s myšlenkou Agendy 21 o trvale udržitelné povodňové prevenci a vodním hospodářství. Proto je důležité najít trvalé a funkční formy vodního vývoje. Program MODRÁ AKCE podporuje metodicky i finančně povinnou správu vodního toku a umožňuje tím tokům a nivám navrácení jejich ekologických funkcí.

Cíle

Program MODRÁ AKCE řeší integrované a trvalé vodní hospodářství s cílem podpořit vývoj toků tak, aby svým tvarem a strukturou nezpůsobovaly povodňové průtoky a byly v rovnováze ekologické funkce vodního ekosystému s potřebami lidí. Hlavní cíle mohou být shrnuty do těchto tří bodů:

- **Navrácení ekologických funkcí** (renaturace) vodního toku a jeho nivy;
- **Trvale udržitelná povodňová prevence** přirozeným zadržením povodně (povodeň je zadržena na plochách, v nivách a síti vodních toků)
- **Zajištění obecného blaha** (mj. vzhled krajiny a její rekreační funkce)

Opatření

MODRÁ AKCE probíhá na čtyřech základních úrovních:

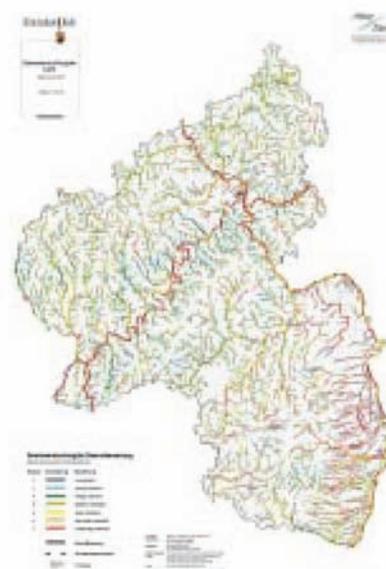
Metodický vývoj: V této oblasti projektu se vypracovávají metodické podklady, jako jsou metodiky hodnocení, techniky vývoje nebo směrnice.

Příprava informací: Zde se shromažďují veškeré relevantní údaje, např. o kvalitě struktury vodních toků v zemi, a připravují se do informačního systému území dané řeky jako rozhodující podklad pro praxi. Do této oblasti spadají i správa vědomostí a další vzdělávání.

Koncepty vývoje: Zde jsou shromážděny veškeré projekty, které slouží v konkrétních příkladech k vyzkoušení nových konceptů, technik a metod, např. cíle vývoje na řece Rýn.

Provedení: Tato oblast obsahuje všechny projekty a opatření, která jsou povinná při správě toku a jsou těžištěm celého programu akce. Hlavní opatření části „provedení“ spočívají vedle udržení čistoty vody především v oblasti zlepšení struktury vodního toku – např. navrácení toku do původního stavu, zelené pásy podél vodních toků i stojatých vod, zajištění koridoru pro vývoj toku v místě znovuzřízených niv. K tomu jsou požadována opatření ke zlepšení průchodnosti toku, např. odstranění příčných staveb.

Toky získávají svou přirozenou strukturu hlavně při povodňové události, pokud tomu není zamezeno různými stavebními úpravami. MODRÁ AKCE podporuje proto **regenerační sílu toku a vlastní vývoj** tekoucích vod.

Mapa kvality struktury vodních toků (2001)

AKTION BLAU – MODRÁ AKCE

Aktéři/ postup

MODRÁ AKCE je akčním programem Ministerstva životního prostředí, lesů a ochrany spotřebitele Porýní-Falc, které podporuje navrácení přírodě blízkého stavu vod již od roku 1994. Jedním z nejdůležitějších aktérů MODRÉ AKCE je Vodohospodářská správa Porýní-Falc. Na Zemském úřadu pro životní prostředí, vodní hospodářství a živnostenský dozor Porýní-Falc se soustřeďují veškeré informace. Zde jsou zpracovány a koordinovány oblasti „vývoje metodik“, „příprava vstupních dat“ a „koncepty vývoje“. Úřady vodního, odpadového hospodářství a ochrany půdy na regionální úrovni mají tak odborný přehled o struktuře a povolování řízení, tedy co se děje na různých povodích za financované akce.

V prvé řadě je nejdůležitější změnit obsah povinné správy toků obcí. Příprava i realizace bude probíhat ve společném dialogu s projekčními kancelářemi a spolky na ochranu přírody. Patronát nad potoky, jako partner MODRÉ AKCE, přispívá k cílené práci s veřejností, a tím získává občany a rozhodovací orgány pro kompletní ochranu a přírodě blízkou přestavbu toků.

MODRÁ AKCE klade důraz na zodpovědnost, nasazení a podnikavost regionálních aktérů. Principem je motivace a podpora dobrovolné spolupráce na povinné údržbě toků a řek. Usilovat o přírodě blízký a trvalý vývoj vodstva ve vlastním zájmu a zájmu všeobecného blaha.

Náklady/ financování

Ministerstvo životního prostředí, lesů a ochrany spotřebitele Porýní-Falc podporuje projekty a opatření vzniklé spoluprací různých orgánů a spolků v daném místě, a to až do výše 90%. Během minulých deseti let takto proteklo MODROU AKCI okolo 70 milionů eur.

Výsledky/ hodnocení

Doposud tak profituje ze svých opatření 1000 toků a řek. Pro asi 4 000 kilometrů toků jsou sestaveny plány vývoje a na 320 kilometrech jsou uskutečněny projekty přestavby toku, které umožňují jejich vlastní vývoj.

V roce 2006 bylo provedeno RSV požadované hodnocení v celém Porýní-Falc, které ukázalo významné zlepšení struktury a kvality vody v tocích. Již dnes je někde naplněn RSV požadovaný „dobrý ekologický stav“ a pravděpodobně bude dosažen všude do roku 2015. Tato pozitivní skutečnost je velkým dílem právě zásluhou MODRÉ AKCE, která bude i nadále nástrojem pro dosažení dobrého ekologického stavu vod v zájmových oblastech.

Logo MODRÉ AKCE
– www.aktion-blau.de

Kontakty

Ministerstvo životního prostředí, lesů a ochrany spotřebitele

Oddělení vodního hospodářství
Kaiser-Friedrich-Straße 1
55116 Mainz
Tel.: 06131 / 16 0
Fax: 06131 / 16 -46 46
Poststelle@muf.rlp.de
www.mufv.rlp.de

Zemský úřadu pro životní prostředí, vodní hospodářství a živnostenský dozor

Kaiser-Friedrich-Straße 7
55116 Mainz
Tel.: 06131 / 60 33 -0
Fax: 06131 / 67 27 29
poststelle@luwg.rlp.de, www.luwg.rlp.de
Kontaktní osoba:
Eva Maria Finsterbusch

Literatura/ Odkazy

Ministerium für Umwelt und Forsten Rheinland-Pfalz (1996): AKTION BLAU – Gewässerentwicklung in Rheinland-Pfalz. Heft 1. Mainz.

Ministerium für Umwelt und Forsten Rheinland-Pfalz (2005): 10 Jahre AKTION BLAU – Gewässerentwicklung in Rheinland-Pfalz. Mainz.

Ministerium für Umwelt und Forsten Rheinland-Pfalz (2005): Gewässer in Rheinland-Pfalz – die Bestandsaufnahme nach der Europäischen Wasserrahmenrichtlinie. Mainz.

www.wasser.rlp.de, www.aktion-blau.de

Zdroje obrázků: Baerens & Fuss (Karte); Ralf Lorig (1); Ministerium für Umwelt und Forsten Rheinland-Pfalz (2)/(3)

Přeloženo z německých „Steckbriefe zur WRRL – Umsetzung“ od Grüne Liga e.V.

Redakce: Michael Bender, Tobias Schäfer, Alexandra Gaulke, Stephan Göbel, Ines Fiddecke, Katrin Kusche

Stav: Listopad 2007

Přeložila: Tereza Dvořáková, upravila: Zuzana Burdová

Bundesministerium
für Umwelt, Naturschutz
und Reaktorsicherheit

Arnika
Program Ochrana přírody
Ing. Jana Vítnerová
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
Tel/fax: 222 781 471, 222 782 808
E-mail: priroda@arnika.org
www.priroda.arnika.org

Projekt „Best practice“ příklady z Německa a České republiky“ je financován Spolkovým ministerstvem životního prostředí a Spolkovým úřadem pro životní prostředí. Tyto instituce nenesou žádnou zodpovědnost za správnost a úplnost údajů ani případné narušení práv třetích osob. Názory vyjádřené v textu nemusí odpovídat názorům těchto institucí.

GRÜNE LIGA e.V.
Bundeskontaktstelle Wasser
Prenzlauer Allee 230
10405 Berlin
Tel.: +49 30 4433 91 -44 Fax: -33
E-Mail: wasser@grueneliga.de
Internet: <http://www.wrll-info.de>